

בארה של תורה

פשט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללים לאברכים מצויינים, רח' הי"ש 12

כתובת המערכת:

רחובות- ההגנה 56/5

טל' - 050-4122172

דוא"ל להערות וקבלת

העלון מדי שבוע:

rg5740@gmail.com

גליון 365 אייר ה'תש"ף

העלון מוקדש לע"נ המנוח יחזקאל בן יוכבד אביגיל אבשקר ז"ל ע"י משפחות ענעני וחנוך הי"ו

פרשת בהר - בחוקותי

האשה נתקעה בפקקים והבעל רצה לגרשה

"ולא תוננו איש את עמיתו ויראת מאלוהיך" (כה, יז)

על איסור אונאת דברים אמרו חז"ל (בבא מציעא נט, א), וכן נפסק להלכה בשלחן ערוך (חושן משפט סימן רכח סעיף ג'), ש"לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה". ופירש"י ש"פורענות אונאתה ממהרת לבא". וכתב על כך רבינו יוסף חיים זיע"א בבן יהוידע, "האשה אשר תתאנה ותצטער מבעלה ותוריד דמעה משתי עיניה, תעורר כח הדין, ואז יהיה פעולת דין קשה לבעלה" רחמנא ליצלן.

ב. ומעשה שהיה באברך שרצה לגרש את אשתו. מבחינתו כלו כל הקיצין ולא נותר לו אלא לפרק את החבילה. מה היה חטאה של רעייתו, ובמה פשעה עד שהחליט בעלה לגרש את אשת נעוריו? אשה זו רצתה מאד שבעלה ילמד תורה בכלל, ולכן נטלה על עצמה את פרנסת הבית, והיתה עובדת בעבודה קשה ומאמצת. היא היתה יוצאת מדי יום מן הבית בשעות הבוקר המוקדמות וחוזרת בצהריים. ולפעמים היתה מתעכבת בדרכים בגלל פקקים וכדומה, כך שכאשר בעלה היה מגיע מהכולל לבית בצהריים לא היתה הארוחה מוכנה לו. הדבר הרגיו אותה, והוא הקפיד וכעס כל כך עד שהחליט לגרש אותה.

הוא ניגש לראש ישיבת באר התורה וסיפר לו דברים כהווייתם. הרב נחרד מדבריו והחל להסביר לו עד כמה הוא טועה. "ראה נא. לא די שאינך יוצא לעבוד ולפרנס בעצמך והיא עושה זאת במקומך בחירוף נפש, ואתה עוד בא בטענות על כך שאין ארוחת הצהריים מוכנה בזמן. מי אמר שהיא בכלל חייבת לבשל עבורך. אשה אמנם צריכה לבשל לבעל, אך זהו רק אם היא בבית והוא עובד, אך אם היא עובדת, עול הבישול אינו מוטל עליה כלל לפי ההלכה. זה שהיא מתנדבת ומבשלת עבורך מרצונה הטוב זהו חסד גדול, אך כיצד יתכן לגרש אותה משום כך. להיפך, עליך להלל ולשבח אותה על זה שמלבד מה שהיא עובדת במקומך, היא גם מבשלת ועושה עוד הרבה הרבה דברים שאינה חייבת בהם כלל".

אז בעלים יקרים, בואו נרגיע. לפעמים אנחנו מתלוננים ומעירים ומעבירים ביקורת, דוקא מתוך הלוקוס והשפע שה"עור כנגדו" מרעיפה עלינו, וכמו שאמרו "אין ארי נוהם אלא מתוך קופה של בשר"... הבה ננמיך את מפלס ההערות, נמעט את מינון הביקורת הפוגענית, ויחד עם זאת נכניס ללקסיקון שלנו מילים של תודה ופרגון והכרת הטוב. ודאי שמי שיעשה כן, יגלה פתאום אשה חדשה. אשה שמחה ומחייכת, אשה שטוב לה, אשה שאינה כבויה ומדוכאת אלא מאירה ומאושרת.

אם הבעל רוצה תבלין באוכל שישים בעצמו!

ג. והאמת היא שבכלל לא בטוח שאפילו אשה שאינה עובדת מחוץ לבית חייבת לבשל לבעלה, או ליתר דיוק לבשל לו מטעמים ומעדנים

כאשר אהב. וכפי שסיפר הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, שבעבר זכה לשמוע שיעורים מהגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל ראש ישיבת פורת יוסף. יום אחד כשלמדו מסכת כתובות, והגיעו לדברי המשנה "ואלו מלאכות שהאישה עושה לבעלה: טוחנת ואופה, ומכבסת ומבשלת", העיר לפתע הגאון רבי בן ציון הערה נפלאה עם לקח חשוב וכביר לשלום הבית. כי הנה לכאורה מה מחוייבת האשה לעשות? לקחת תפוח אדמה, להכניסו עם מים ומלח לתוך הסיר, ולהעמיד את הסיר על גבי האש, וזהו. אם אתה הבעל רוצה תבלין, שים זאת בעצמך! היא לא חייבת לך יותר מזה! ואם בכל זאת היא מתבלת את התבשיל, זו כבר מידת לפנים משורת הדין. כמו כן, האשה טורחת וקוצצת בצל, ומניחה בסיר, ומוסיפה שמן, ומשחימה את הבצל כדי שיתן טעם משובח למרק או למאכל. היא לא סתם לקחה בצל שלם וזרקה אותו לתוך הסיר. וכל זה הוא כבר ממש לפני ולפנים משורת הדין, כי היא איננה חייבת בכך כלל וכלל.

אלא מה, ודאי שאשה כשרה אינה מגישה אוכל תפל ולא מתובל, אלא טורחת ומתקנת את המאכלים שיהיו ערבים לחיכו של בעלה. אך מכיון שאין היא חייבת בכך, הרי שעליך הבעל להעריך את מעשה ידיה והשתדלותה, ולא להיפך, "לקטר" ולהתלונן. וכמו כן ראוי שמידה כנגד מידה, כשם היא טרחה למענך יותר מחובתה, כך אף אתה תעשה עבורה דברים שלדעתך אינך חייב לעשותם, ואל תאמר "אני עושה רק מה שאני חייב על פי דין".

הרב אלבו שסיפר את הדברים, הוסיף ואמר, שהסתכלות זו חייבת להיות מול עיני הבעל כל הזמן. לשים לב לכל הטירחה שטורחת האשה, ולא לחפש תמיד היכן לא הצליחה לעמוד בדרישות.

חכם אחד כבר אמר פעם שהאושר של האדם מגיע מהבית, ואם רואים אדם מאושר ושמח סימן שטוב לו בבית, והוא חי בשלום עם רעייתו, ויש ביניהם כבוד והערכה. אז למה לפגום את האושר הזה ואת השמחה הזו עם ביקורת יתר והערות שאינן במקומן. הרי לשם מה אתה מעיר? כדי שיהיה טוב יותר, אז דע לך שאין דבר טוב יותר מן השלום בבית. כי אם יש שלום יש הכל, ואם אין שלום אין כלום ואין מאומה.

הכותל שבצבץ וחצץ מפני מלאכי החבלה

"ושכבתם ואין מחריד" (כו, ו)

מטבע הלשון "ואין מחריד" נאמר גם בספר ירמיהו (ל, ז), "ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד", ואמרו בזוהר הקד' (פר' תרומה) "ושקט בעולם הזה ושאנן בעולם הבא, ואין מחריד ממלאך המות". ואף כאן ב"ושכבתם ואין מחריד", אפשר לפרש שהיא הבטחה וברכה לעולם הבא, שמי שיעמול בתורה הרי שלאחר שישכב ויפטר מן העולם תגן עליו התורה ובזכותה לא יחרד ולא יחשוש מן המקטרגים והמשטינים ויצא זכאי בדין. ובקונטרס באר החיים הביא מעשה בשני סוחרים מטורקיה שבכל יום למדו בחברותא 3 שעות, ולא ביטלו זאת בעד שום הון שבעולם. ונתנו

המנוח יחיא בן דוד דרף ז"ל

מרת ימימה בת חיים כבתי ע"ה

המנוח חיים בן סולימאן אברהם ז"ל

חיים בן דינה אוהיון ז"ל

מנצור בן אבנר דוכן ז"ל

שמעון בן יקוט זאנו ז"ל

עמוס בן שלום נבון ז"ל

דוד בן עזיזה איתח ז"ל

אסתר בת מרסדס טובול ע"ה

ר' בנימין בן סלחה ז"ל ♦ סרח בת רחמה ע"ה

ר' שלמה בן טאוס ז"ל ♦ נאויה בת תאג'ה ע"ה

אהרן בן יחיא ז"ל ♦ רחל בת סאלחה ע"ה

יחיא בן טלאת ז"ל

בקללות הקשות שהזכרו בפרשה היא- "הפקדתי עליכם בהלה", כי ברגע שדעתו של האדם משתבשת הרי זה פתח ומבוא לכל הרעות.
ב. זו גם הסיבה שהלחץ הוא אחד מכלי הנשק העיקריים של היצר הרע בהשתדלותו להחטיא את האדם. כי מי ששכלו מיושב, לא יבוא בנקל לידי חטא ועבירה שהפסדם גדול מ"שכרם". ולכן היצר בא בתחילה במניעות שונות ובלבולים וטרדות שמלחיצים את האדם, וכך שומט ממנו את האפשרות לחשוב ולחשבן ולשקול ולהתלבט האם אכן "שווה" לו לחטוא, ומשכך אצה לו הדרך לנפילה בחטא.

וכבר אמרו (סוטה ג, א) ש"אין אדם עובר עבירה אלא אם נכנסה בו רוח שטות". ונראה שגם מצב של לחץ ובלבול הדעת הוא בכלל "רוח שטות". שכן מצינו שיש "הדס שוטה", ונקרא כך משום שאין עליו צומחים כסדר אלא משובשים כהילוכו של שוטה (מ"ב סי' תרמ"ב ס"ק יב'), וכן הבהלה שמוציאה את האדם מהסדר הרגיל ומשבשת דעתו ראויה להיקרא "רוח שטות". וגם עליה אמרו חז"ל שאין אדם עובר עבירה אלא אם נכנסה בו רוח כוז של שיבוש הדעת, כי אם היה שכלו מיושב לא היה בא לידי כן.

ג. והדברים נכונים בכל תחומי החיים, ובפרט בעבודת ה'. מי שחושב שאפשר להתעלות ולהתקדם בסולם הרוחניות מתוך בהלה ולחץ טעות היא בידו. וכפי שאמרו בעלי המוסר ש"הבהלה ועבודת ה' כלאים הם זו לזו. כי אין חפץ בטירוף הדעת ובהלת הנפש בכל מלאכת עבודת הבורא". אין זה סותר לכך ש"לחץ בונה", ושלא לחץ ודחף ולחץ להצליח האדם לא ישיג כלום ברוחניות. אך יש לחץ ויש לחץ. יש לחץ מתוך שמדרבן את האדם ללמוד ולהתקדם, אך אינו סותר את שלוותו ואת מנוחת הנפש שלו, וזהו לחץ חיובי. אך אם האדם נתקף בלחץ לימודי או רוחני שמשתק אותו ומאיים למוטוטו, הרי שאין חפץ ה' בכך. כי תורת ה' "משיבת נפש" היא, ואם התורה שהאדם לומד אינה משרה עליו שמחה ומנוחת הנפש, הרי שדרכו טעונה בדיקה ותיקון.

יש אדם שמלחץ את עצמו. ויש הורים שמלחיצים את ילדיהם, אך הלחץ גורם לתוצאה הפוכה ממה שהם מבקשים לראות. כי הצלחה בתורה לעולם לא תבוא מתוך בהלה אלא להיפך מתוך אוירה של רוגע ומנוחת הנפש. ילד שגדל בבית שהאווירה תומכת ומעצימה מקבל כוחות מיוחדים וגדל הרבה יותר טוב מילד שגדל בבית מתוח ומלחץ. נזכור תמיד, הבהלה והלחץ הם ראש לכל הקללות והכישלונות, ולעומתם השלווה והמנוחה הם המפתח להצלחה בחיים.

תקיעת כף זה לזה שהראשון שיפטר מהעולם יבוא ויספר לחבירו מה נעשה בדינו. ואכן כשהסתלק הראשון בא בחלום לחבירו ואמר לו שדין שמים נורא, ובתחילה אמנם באו מלאכים רבים שנבראו מזכויותיו ומן המצוות שעשה, אך לאחר מכן הופיעו מלאכי חבלה מזועזעים וצעקו צעקות אימות על חובותיו ועבירותיו. אלא שלפתע בצבץ ועלה כותל עבה מאד שהיה סתום בלי שום חריץ, והפריד וחצץ בינו לבין המלאכים הרעים עד שלא יכלו להתקרב אליו. המנוח שאל את בית הדין של מעלה מהו כותל זה ומנין צץ. והדיינים ענו "דע שכותל זה נבנה מהקביעות היומיות שלך שלמדת ג' שעות מדי יום, והוא אטום ללא סדק ונקב מפני שלמדת ברציפות בלי שום הפסקה. ולכן למרות חטאך תצא זכאי בדין".

לא לחינם שואלים אדם בתחילת דינו "האם קבעת עתים לתורה", כי קביעות זו אף אם קצרה היא, אך קבועה ויומיומית, מעניקה לאדם נקודות זכות רבות בשמים, מלבד הסיפוק והאושר שמעניקות לו בעולם הזה.

כשהבית נהפך לסיר לחץ

"הפקדתי עליכם בהלה" (כו, טז)

בהושענות לחג הסוכות (נוסח אשכנז) מבקשים מהקב"ה שיושיע מינים שונים מן המזיק המיוחד המאיים לכלותם. כמו למשל, הושע נא "חיתה מחגב", "כרם מתולעת", "קציר מקללה", ו"תבואה מחסיל". ובין כל הדברים שמזכירים שם מהחיי והצומח, ישנה התייחסות אחת לנפש האדם, ובה מבקשים שהקב"ה יציל את הנפש מדבר שמזיק לה ומכלה אותה במיוחד. ומהו הדבר? "הושע נא נפש מבהלה"...! ועל אף שיש דברים רבים שמזיקים לנפש לא הזכרה מבין כולם אלא הבהלה. ללמדך שהאויב הגדול ביותר של הנפש היא הבהלה! דבר זה הוא ממש "מבהיל" על הרעיון... הבהלה מכרסמת את הנפש כתולעת המכרסמת את הכרם. הבהלה מכלה את הנפש כמו שמכלה וממוטט החגב את החיטה. הבהלה מחסלת!!! את הנפש בדיוק כמו שהחסיל מחסל את התבואה.

נמצא אם כן שהבהלה והלחץ הם אסון לנפש האדם. אדם מבוהל הוא אדם לחוץ ומבולבל שדעתו אינה מיושבת. לא לחינם רוב הטעויות שאנו עושים מתרחשות במצבי לחץ ולא במצבי שיגרה. כי הבהלה משבשת את הדעת וכמעט שמוציאה אותה מכלל תפקוד. ולכן הקללה הראשונה

בס"ד השיעורים ב"דרכי תורה" התקיימו בכל תקופת הקורונה בשידור חי ב-ZOOM ובטלפון, וממשיכים להתקיים ביתר שאת. זה הזמן שלך להצטרף לשיעורים ולקבוע עתים לתורה!

לשיעורי רב הקהילה הרב ראובן גולן בהלכה ובאגדה חייגו 073-3211850
להצטרפות לשיעור הדף היומי עם הרב גלעד ג'רפי חייגו 054-2637798

הם שומרים עלינו! הגיע הזמן להחזיר להם!

דוקא עכשיו זה הזמן לסייע ל-70 משפחות אברכי הכוללים של מוסדות "דרכי תורה", שלומדים תורה בחירוף נפש מתוך הדחק ושומרים על העולם. אם יש בך אהבת תורה ולומדיה סייע להם בעת דוחקם ותזכה לשפע רב ופרנסה טובה!!!

לתרומות וסיוע: 054-2637798 או 08-9452903.
או בנדירים פלוס- "מוסדות דרכי תורה רחובות"

שרה כרמלה בת מעתוקה אלישע ע"ה
מורברי מרים בת סולטאנה כהן ע"ה
עובדיה בן אברהם גלעדי ז"ל
אברהם בן נעמי סגס ז"ל ע"י כפיר

מרת ויקטוריה בת טובה בן זקן ע"ה
המנוח חיים בן חנה ושלום מרחבי ז"ל
המנוח שלום בן רבקה אליהו ז"ל

זמני תפילות שב"ק פרשת בהר בחוקות

התפילות מתקיימות מחוץ לביהכ"נ ועל פי ההנחיות!

מנין פלג המנחה - 18:00.
מנחה ערב שבת מנין מרכזי - 19:10.
שחרית מנין נץ - 4:50 (קרבנות).
שחרית מנין מרכזי - 8:15 (קרבנות).
מנחה גדולה - 13:30.
מנחה מנין ב' - 18:00.
ערבית מוצ"ש - 20:05.